

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

6 Vtrumne liceat uitam pro defensione amici aut cuiuscunque virtutis,
exponere, necne.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

sensu mentis. Vnde quæ se occideret ut stuprum caueret, maius peccatum faceret ut euitaret minus. Ad quartum de Sanfione sunt qui respondeant per virtutem fortitudinis ei licuisse ad hostium cladem cum proprio periculo sese accingere. Ad hoc tamen iam hb. 2. q. 3. art. 8. respondimus, quod cum ille autus non fuerit humanus, sed supernaturalis, quia iam illi coma creuerat quam Deo dicauerat, dicendum est potius cum Augusti. quod id diuina reuelatione fecerit. Id quod eius oratio testatur, qua diuinitus suppeticas petebat. De Eleazaro autem qui legitur primi Macha. 6. ut elephantem occideret, ab eodem oppressus, facile, ut illic dicebam, crediderim virtute ac robore animi id aggressum fuisse. Razias autem non est cur excusetur, ut bene ait S. Thom. nam sanimi mollities fuit & languor proprio gladio malle occumbere, quam vinci. Quod & Sauli vituperio datur, & Catoni. Vnde quod historia addit, maluisse nobiliter mori, &c. non dicitur secundum rei veritatem, sed secundum eius existimationem. At vero de Apollonia, cuius historia refert quod carnicum operas praueniens exiliuit in flammis, Augusti. non est omnino, certus. Si autem id verum fuit, vel dicendum est quod erat iam tam rogo admota ut pene esset coniecta, vel quod cum esset femina acuminisque adeo iuris infecta, per inuincibilem ignorantiam sit excusanda, vel ad hoc cum eodem Augustino recurendum, quod id diuino instinctu egerit.

ARTICVLVS VI.

Utrum liceat vitam pro defensione amici aut cuius scilicet virtutis, exponere.

Articulo proxime precedenti operam pretium duximus hunc sextum adhibere, licet D. Tho. silentio hic cum praterierit. Sunt enim apprimè affines & germani. Quæritur ergo utrum vitam propriam liceat pro amico aut pro quacunque virtute morti offerre. Arguitur enim à parte negatiua. Vitam periculo mortis obijcerem eodem recidit ac si quis seipsum occidat, nam gubernatorem nauem non seruare

re dum potest, perinde habet ac si illam submergeret occidere se autem nemini licet, cum non sit vitæ suæ dominus, sed custos, ergo neque vitam pro alio exponere. Secundo. Ordine charitatis plus sequitur diligere tenetur, quam alterum, saltem non licet alterum plus diligere, mandante nobis Deo & proximis sicut nos ipsos diligamus, qui autem propriam pro vita amici exponit, plus alium diligit quam seipsum, ut lib. de mend. c. 6. arguit Augusti. ergo id non licet, ut ipse ibidem concludit. Tertio. Sicut vita spiritualis ad spiritualem, sic & temporalis ad temporalem, nemini autem spiritualem propriam licet pro spirituali totius mundi amittere, ergo neq; temporalem propriam pro temporali amici. In contrarium est verbum Christi, Ioannis 15. Maiorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam suam quis ponat pro amicis suis.

Questio est egregia, neque solum Philosophis digna, verum & Theologis, tamen si non pro eius dignitate veritatem ex professo disputatam. Tribus ergo conclusionibus abfoluendum duxerim. Prima est, Ponere vitam pro Deo, atq; in testimonium eius fidei, catholica fides iubet cuius perinde contraria assertio, hæresis est manifestaria. Hoc patet ecclesiæ testimonio, quæ ob hanc præcipuam virtutem martyrum ordinem, cum inter diuos præcipuum, vltimè deo colit, ut censet per actum martyrii omnia condonari peccata. De hoc ergo non pertinet ad præsentem locum disputare. Sed adiungimus eidem conclusioni pariter protutela cuiusque virtutis id ipsam licere. Ob id enim Ioannes Baptistæ martyrii causa alago ad scribitur, quod de iniquitate incest. Osum Herodæ redarguebat. Neque solum in preceptorum tutamen, verum & ad defendendum consiliu veritatem id ipsum laus esset, nempe ut quis defenderet consiliu esse vota religionis suscipere. Hæc enim omnia in custodiam propugnationemq; fidei referuntur. Neque vero est qui negare possit quin etiã pro re publica liceat periculi subire mortis, quã doquidem, ut antea sæpe diximus, re publica ad id potest ciues suos cogere, sicut totum membra ad sui defensionem. Hæc ergo citra disputationem iacta sint fundamenta. Quo autem alterum, quod parentissimum etiam est, extremum, cum hoc ipso

Secunda
quæstio.

Aug.

Aug.

Obie-
ctio.

Solutio.

Tertia
quæstio.

Aug.

componamus, sit secunda conclusio. Nul-
 latenus licet aut vitam spiritualem, hoc est
 Dei gratiam amittere, aut minimam eius
 iacturam facere pro salute spirituali totius
 mundi. Imo, ut absit blasphemia verbo, si
 casus per impossibile accidere posset, ne-
 que pro factorum defendenda gloria. Memi-
 nisi enim quosdam hoc in dubium re-
 uocare, nihilominus conclusio adeo per se
 nota est vt contraria manifestam compli-
 cet repugnantiam. Enimvero optare de
 gratia Dei cadere, vt alij ipsa persistant,
 est eligere esse in odio Dei, quod autem
 hoc in virtute, implicatio est contradictio-
 nis. Nam quod est virtus, licet, per id au-
 tem quod licet non perditur gratia. Item
 optare odium Dei, est optare id quod in-
 trinsece est malum. Imo & minimum
 veniale peccatum licere admittere pro sa-
 lute spirituali totius mundi, contradi-
 ctionem inuoluit. Sed neque optare mi-
 nus diligere à Deo, vt alij magis diligan-
 tur, fas esse potest, nam qui minus dili-
 gitur minus diligit, optare autem minus
 diligere, est quid optare contra naturam
 ipsam charitatis, atque adeo implicatio
 contraditionis est illud esse opus charita-
 tis. Contra hanc nihilominus veritatem
 arguitur. Sequeretur neque licitum esse
 vitam spiritualem periculo obicere pro
 salute animarum, nam si illam neququam
 licet perdere, videtur sequi, neque eius pe-
 riculum sub eundem esse. Consequens ta-
 men est falsum, quoniam prudens charita-
 tis femor nonnunquam hominem ani-
 mar, vt ad conuertendus perditas mulieres
 cum aliquo suo periculo eorum colloqui
 adeat, vel aliquo ad prædicandum pergat,
 vbi in maiori versabitur periculo vite spi-
 ritualis quam si intra claustra se monaste-
 ri contineret. Respondetur, primam con-
 sequentiam nullius esse valoris. Nam ia-
 cturam facere gratie detrimentum est ip-
 sus charitatis, exponere autem illam peti-
 culo, adeo non est, charitatis remissio, vt
 ex nimio eius ardore procedat. Tertia
 conclusio, ad cuius veritatem exploran-
 dam præteris mouetur quæstio, sit, Licitum
 est, & sepius officium, vitam corpora-
 lem exponere, non solum pro vita spiri-
 tuali amici, verum & pro temporali, quin
 vero pro eius honore, & fama, & pro eius
 bonis temporalibus. Atqui de hac quæ-
 stione D. August. diuersè loquutus est lo-

co namque inter arguendum cito visus
 est ad partem negatiuam annuere. Tamen
 libro de Amicitia, cap. 10. expresse ait vi-
 tam corporis ponendum esse pro amico,
 vt sanxit, inquit diuina auctoritas. Nimi-
 rum ad verbum Christi alludens à nobis
 citatum, Maiorem charitatem nemo ha-
 bet, &c. Et reuera nunquam mihi in
 dubium venire potuit, qui certo credide-
 rim peregrinum hoc esse amicitie, ac
 subinde virtutis officium. Et primum au-
 thoritas Christi, si meditare pendatur,
 hunc plane sensum facit, tamen si non de-
 sint qui caullantes dicant. Seruatorem
 nostrum hunc tantum docuisse, quod li-
 ceat vitam corporalem pro spirituali ami-
 ci, sicut ipse fecit, exponere. Enimvero
 quamuis ipse ad hoc propositum illud ci-
 tauerit, nihilominus dicitur illud vulgo
 inter philosophos circumferebatur, il-
 lud nimirum vbique docentes. Amicus
 est alter ergo. Quare eorum sensus non ad
 vitam spiritualem referebatur, sed ad hoc
 quod ius amicitie sit cum periculo prop-
 ria vite bona amici etiam temporalia
 tueri. Quocirca Christus vulgatum alle-
 gans axioma eundem sensum approbavit,
 videlicet quod cum charitatis sit, dispen-
 dium cæterorum bonorum amici gratia
 facere, hæc tamen summa sit, vt etiam vi-
 tam ponas. Adde, quod Christus pro vita
 temporali nostra propriam posuit. Nam
 sicut per peccatum, vt ait Paul. mors in-
 troiuit in orbem, ita & redemptoris ma-
 nus fuit liberando nos à peccato, liberari
 etiam à temporali morte, donando nobis
 immortalia corpora. Quare eodem
 cap. 5. Paul. concludit, sicut regnavit peccatum
 in mortem ita & gratia regnat per ius-
 titiam in vitam æternam. Et cap. 8. Lex
 spiritus vite in Christo Iesu liberauit me
 à peccato & lege mortis. Præterea, illo ver-
 bo, Christus voluit mortalium amicitiam
 sibi maxime conciliare. Ob idque illud
 absque vlla exceptione absolute citauit,
 scilicet quod in hoc maxime ostendatur
 charitas, quod quis ponat vitam pro ami-
 cis. Non enim ait pro hoc vel illo bono
 amici, sed pro amico, vbi tu ipse vita
 indigerit. At vero vt ad rationes natu-
 rales descendamus, illa qua quidam vni-
 tur, non est satis firma. Arguunt enim ob
 id licere vitam exponere pro amico, quod
 iustum est illam ponere pro virtute, & vera
 laude

Maiore
charita-
tem ne-
mo ha-
bet, &c.

Christus
pro vita
tempo-
rali pro
pria po-
nit.

TO
re
ius
III
15

laude & ponere vitam pro amico est virtus. Hæc nanque ratio principium petit. Nam hoc ipsum est in controuersia. Amicitia enim non est virtus, sed virtuti proxima, vt ait S. Ethico. Philosophus. Sum enim alteri amicus, quia studiosus est. Sed de hoc est questio, vtum ius amicitie hoc permittat, vt vitam cuius tu non es dominus, possis pro illo exponere? eo præsertim, quod cum vita sit bonorum omnium temporalium maximum, & amicitia non sit nisi temporale bonum, videtur vita non esse pro amicitia commutanda. Ratio ergo conclusionis sic efformatur, vita nihil altius est, quam quoddam temporale bonum quod non est supremis finis, in quo nostra consistit felicitas, sed est tantum medium ad ipsam consequendam & conferendam, bonum autem vile licitum est in defensionem alterius boni exponere, quod pars est nostre felicitatis, etiam si per se consideratum minoris esset pretij potest enim iure optimo quisque vitam periculo obtinere ad defendendum bona sua temporalia, eo quod bona ipsa rursus ordinantur in conseruationem eiusdem vite, atque in statum eius felicem, vita autem amici mei est proprium meum bonum, ad meam etiam felicitatem pertinens, ergo eadem ratione mihi licebit, immo multo decentius, propriam vitam pro illa ponere, nam merito illam pluris facio, quam bona mea, quandoquidem per ipsam felicem statum vite meæ conseruo. Quin vero eadem ratione sequitur, vt possim illam exponere ad protegendam eius honorem & bona temporalia, si fuerint vsque adeo ampla. Secundo arguitur exemplo Christi. Certum enim est, vitam eius etiam temporalem præstantiorem fuisse nostra spirituali, nam erat vita Dei, & tamen quia vita nostra æterna in eius redundabat gloriam, illam in pretium nostre dispendit. Tertio arguitur. Iure nature omnes mortales sumus eiusdem corporis membra, ergo sicuti membrum eiusdem corporis vnum pro alio exponitur, vt inuicem se custodiant, sic licitum est inter homines. Quarto. Sicut pro republica debitum est vitam ponere, quia partes eius sumus, quam ideo conseruaret nemus, sic & pars se potest periculo alterius partis exponere, quandoquidem salus reipublica ex salute partium constat. Adde, quod agere filium cum propria vite periculo debere vitam patris tueri, feritas profecto esset & barbaries, cum eandem vitam a parentibus receperimus. Concesso ergo semel, quod iure charitatis hoc liceat, non est delectus difficilis, vt etiam pro vxore, pro filio, pro patre, atque adeo pro amico id liceat. Nam pro rege, nemo dubitat. Præterea, nullus philo'ophorum sapientumque Physicorum non laudat facinus Pyladis atque Orestis, siue historia fuerit siue fabula, vt Cicero lib. de Amicitia, innuat, tamen si mentiri vt alter pro altero haberetur, non fuit virtus. Sed quid in re non dubia moramur? vox populi, vox naturæ est, & tamen nulla fuit, seu barbara natio, seu sancta, etiam si Christianam intelligas, in qua non egregia laudi datur, ac detur, quod qui hominem in periculo mortis coniectum viderit eidem se offerat periculo, vt proximi vitam, dum possibile apparet, eripiat. Dum possibile, inquam apparet, nam alias, temeritas esset. Exempli gratia, qui gladijs se inuicem impetentes aspectat, & potens cum aliquo suo periculo vitam dirimere, non se medium infert etiam si non teneatur, profecto vt ignauus & infamis habetur, tantum abest, vt si id fecerit, perperam fuisse iudicetur. Idemque fere iudicium est de protegendo amici honore, atque alijs magnis bonis, quibus vita eius sustentatur & honor. In summa, qui hoc negat officium esse eximium amicitie, ornamentum profecto eius præcipuum de media republica tollit.

Ad primum igitur argumentum negatur idem esse, vitam quempiam pro amico ponere, quod seipsum occidere, iam enim supra diximus, occidere se quempiam barbariam contingere. Vno modo directe & per se & hoc nunquam licet neque pro amico, neque pro virtute ipsa. Haud enim poterat martyr strangulare seipsum pro fide. Alio vero modo id contingit per accidens scilicet qñ quis propriam vitam nõ seruat, quam seruari potest, & hoc non reputatur homicidium nisi quatenus ipsam seruari tenetur. Et quamuis homo non sit lux vite dominus, sed custos, tamen non tenetur eam omni possibili modo seruari. Potest quippe eam, ut diximus, nõ solum pro virtute, uerum & pro bonis temporalibus

Aristot.

Rõ cõs-
cax con-
clusõni

exponere. Quis vero etiam potest non
 uti optimo cibo ac regimine, aut optima
 medicina ad ipsam seruandam. Eadem ergo
 ratione potest illam exponere pro ami-
 co. Sed tunc peccaret, quando illam prodig-
 eret, hoc est quod nullo bono fine aut
 pro exiguo illam disponderet, ut si ad de-
 scendum valorem vnius scuti periculo
 illam obiceret. Ex hac autem solutione
 oritur scrupulus, vtrum in naufragio, vbi
 tantum vox est tabula, qua duos seruare
 non potest, liceat vni alteri cedere? Et fac
 esse filium & patrem. Ex conclusione enim
 videtur sequi id esse licitum, ex hac autem
 solutione apparet contrarium colligi. Nam
 qui tabulam desereret, perinde haberet, ac
 si se in mare proiecisset, quod est se directe
 occidere. Profecto res est dubia responde-
 tur ergo quod antequam tabulam filius
 capiat, potest illam relinquere patri, quia
 non hoc est positum: se occidere, sed per-
 mittere se mori, postquam vero eidem
 insidet, re vera non apparet licitam esse, vt
 se in fluctus deiciat. Ad secundum re-
 spondetur quod ordo charitatis quo homo
 tenetur non plus proximum quam seip-
 sum diligere, attendendus est secundum
 vitam spiritualem, cuius ideo detrimen-
 tum homo non debet pati pro toto orbe,
 sed quantum ad temporalia non est ille
 ordo necessarius, quoniam temporalia per-
 se non pertinent ad perfectam felicitate-
 tem sed sunt tantum media, vt diximus.
 Vnde S. Thom. 2. 2. q. 16. art. 5. in solutione
 primi, ait, quod cum vnumquodque id sit
 quod in ipso precipuum est magis est pro-
 ximus diligendus quantum ad spiritualia
 quam corpus proprium vt si simpliciter
 fuerit necessaria via nostra pro salute spi-
 rituali eius tunc sit nobis expendenda vbi
 explicat ordinem, qui est ex necessitate pre-
 cepti. Sed tamen inferius in solutione ter-
 tija ait, quod licet non sit de necessitate cha-
 ritatis quod homo proprium corpus expo-
 nat pro salute proximi, nisi in casu quo te-
 netur eius saluti providere, tamen quod
 aliquis sua se sponte ad hoc offerat, perti-
 net ad perfectionem charitatis. Vbi non
 distinguit de salute spirituali & corporali,
 sed vtrumque videtur intelligere. Postre-
 mum denique argumentum solutum est,
 vbi monstrauimus non esse eandem ratio-
 nem de spirituali, & temporalis salute.
 Quare falsum est eandem esse rationem

Spiritualis ad spiritualem, quæ temporalis
 ad temporalem.

ARTICVLVS VII.

*Virum liceat in aliquo casu interficere
 innocentem.*

Post innocentis homicidium (quod
 quemadmodum lege fiat, dictum est)
 subsequitur in hoc septimo articulo,
 qui est apud S. Tho. textus disputare vtrum
 liceat in aliquo casu innocentem interfice-
 re? Arguitur enim à parte affirmatiua A-
 braham haec laude inter cetera commenda-
 tur, quod innocentem filium suum ara destina-
 uerat, secundo. Si id licet quod maius docu-
 mentum infer, & id licebit quod infer-
 tur peccati grauitas, licet autem peccator
 occidere, etiam si periculo perditionis ater-
 nae non nunquam exponatur, vt supradic-
 tum est, ergo & innocentem quem certius
 creditur miseris huius seculi solutum ad
 aeternam felicitatem aduolare. Tertio
 Quod secundum ordinem iustitiae sit nul-
 lum est peccatum, sed quandoque iudex se-
 cundum allegata & probata innocentem
 in mortem adigere cogitur, quem scit falsis
 testimonijs delatum, & pariter minister,
 qui eius dicto audiens esse tenetur, ergo li-
 citum est quandoque innocentem interfice-
 re. In contrarium autem est illud Exo-
 23. Insonrem & iustum non occides.

Quæstionis titulus de duplici innocen-
 te intelligi potest. Primo, de eo qui non so-
 lum re vera est innocens, verum etiam le-
 gitime, quia non probatur nocens, & de
 hoc præsens intelligitur interrogatio. Alius
 vero est, qui licet re quidem sit innocens ta-
 men legitime probatur nocens, de quo,
 cum grauior sit abususque dubitandi ratio,
 inferius quæst. 4. art. 2. mouebitur pec-
 cularis quæstio. Hæc ergo facillime vnica
 conclusione expeditur. Nullatenus licet homi-
 nem innocentem, cuius nulla habetur
 sinistra opinio interficere. Probatio est per-
 uia. Homo enim vt ex dictis patet, & se-
 cundum seipsum consideratur & præterea
 in ordine ad bonum commune. Et qui-
 dem secundum priorem considerationem,
 scilicet quatenus est rationalis natu-
 ra, neminem interficere licet. Nam
 & iniquissimi etiam peccatoris natura,
 quatenus

Primū
 argum.

Argu. 2.

Argu. 3.

Titulu-
 qōnis il-
 lustrat.
 Duplex
 innocēs.

Vnica
 conclu-

Proba-
 tio.

PO
 re
 bus
 III
 13